

Гусак Костянтин

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», Київ, Україна
ko7en@yandex.ru

ЕТИКО-СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ОСВІТИ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

The abstract gives a definition of ethical and ideological bases of education that is oriented on formation of social responsibility. An integral part of education is the feeling of the own responsibility and responsibility for other people. In such way the humanity will be more valuable and respected for this person.

Keywords: ethical and ideological bases of education, feeling of the own responsibility.

Соціально-культурні потреби, духовний світ людини і пов'язані з цим морально-ціннісні орієнтації, – це та першооснова, яка протягом всього життя визначає осмислення дійсності, допомагає вирішенню смисложиттєвих питань осягнення яких сприяє духовному піднесенню особистості, підвищенню моральної культури і, відповідно, так формується соціальна відповідальність. Але в умовах нестабільності економічної системи, політичного невігластва, повного морального нігілізму в суспільстві, складається соціокультурна ситуація, яка характеризується відсутністю у людей чітких світоглядних орієнтирів, зміною та релятивізмом цінностей та ідеалів. За таких умов культивується набуття тих морально-ціннісних характеристик, які найближчим часом мають утворити підґрунтя суспільних відносин у нашій країні. Здебільшого вони містять негативне моральне начало. Так ціннісний релятивізм, моральна безхребетність та безвідповідальність, стають нормою нашого суспільства, оскільки так «зручніше» вижити, пристосуватися до мінливих умов суспільства споживання, і не задаватися одвічними світоглядними питаннями.

Наразі ж маємо студентське середовище, що стало чудовим показником загальної деградації суспільних цінностей і соціальної структури суспільства. Так освіта сама собою не є високою метою для молоді, а, переважно, розглядається в якості засобу досягнення успіху і добробуту. Молодь розуміє, що вища освіта – це можливість мати в майбутньому цікаву роботу, можливість для самовдосконалення, підвищення рівня загальної культури, статусний диплом. Однак цінність освіти як така, в даному випадку, виступає безвідносною по відношенню до вирішення проблем смислу життя, диз'юнкції добра і зла, соціальної відповідальності тощо. В свою чергу незадовільне вирішення цих проблем стимулює розвиток небезпечної тенденції аморалізму, порушенню моральних й інших соціальних норм, якщо це необхідно для досягнення особистого добробуту. Так у молодіжному середовищі все більше стверджується ситуативна мораль, тобто «моральна гнучкість» за якої соціальна відповідальність матиме скоріше зовнішній, примусовий характер.

Тому важливим завданням освіти є не тільки набуття людиною певних професійних знань для того, щоб найкращим чином влаштуватися «тут». Необхідне розуміння етико-світоглядних засад освіти як переміщення деяких функцій соціального контролю від суто «зовнішнього» впливу до

«внутрішніх» спонукань, як розвитку системи індивідуального виховання, самовиховання, формування суб'єктивних мотивів дії і почуття особистої відповідальності, нарешті, виокремлення в самостійну сферу свідомості системи уявлень про належне та цінне на відміну від утилітарно-прикладних і теоретичних знань [1]. Так вкрай необхідним елементом освіти є почуття відповідальності не тільки за свої власні вчинки, але й за вчинки інших, тобто переживання моральної проблематики іншої людини, як суттєвого елементу власної повинності, завдяки чому останнє може повною мірою набути дійсно конкретного характеру.

Вище зазначене є визначальним у розумінні етико-світоглядних засад освіти, як привнесення людини в світ культурних цінностей, котрий сповіщає людині їхній духовний зміст, завдяки чому людство набуває для неї цінності та гідності. Така мета освіти свідчить, що привнесення окремої людини в перевищує її ціле не тільки не виключає начало особистості, але навпаки його передбачає, оскільки цінності культури, котрі можна назвати об'єктивним духом всієї історії людства, можуть жити в часі лише з поміччю суб'єктивного духу, тобто проходячи через особистість, формуючи її самосвідомість, що виражає основні імперативи поведінки та смисл її буття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дробницький О. Г. Моральная философия: Избр. труды / О. Г. Дробницький. – М. : Гардарики, 2002. – 523 с.